

Posudek doktorské dizertační práce
PhDr. Miloslava Váňová
„Vývoj knižního trhu s důrazem na vývoj internetu včetně konceptu
e-booku (vztah nakladatel–knižní distributor–knihkupectví)“
FF UK ÚISK, 2014

Práce se věnuje tématu, které je nejen zajímavé, ale je současně velmi aktuální. Navíc je nutno ještě zmínit i případnou praktickou použitelnost. Proto je vznik podobné práce velmi záslužný.

Text je rozčleněn do 6 kapitol. Úvodní kapitola je věnována historickému přehledu vývoje knih – od rukopisu přes knihtisk až ke knihám elektronickým. Druhá kapitola rekapituluje možnosti pro čtení elektronických knih, přičemž jsou zahrnuty prostředky jak hardwarové, tak softwarové. Ve třetí kapitole je rozebrána role nakladatele, není opomenuto porovnání činností spojených s vydáním tištěné a elektronické formy knihy, v závěru kapitoly jsou pak diskutovány i ekonomické souvislosti. Následuje kapitola věnovaná roli prodejce na knižním trhu, významná pozornost je zaměřena na elektronické obchodování a vymezení pojmu *digitální platforma* i se specifickým důrazem na český trh. Pátá kapitola si všímá knihoven a jejich modifikovaných funkcí v souvislosti s elektronickými knihami. Kapitola 6 je zaměřena na problém výpůjček českých elektronických knih, jsou prezentovány výsledky dotazníkového šetření, dále jsou představeny výpůjční modely, v závěru je pak představen návrh modelu vlastního.

Práce je psána čtivou formou, a to i při zachování vysoké odborné úrovně. Není úplně obvyklé, aby se autor v práci podobného rozsahu vyvaroval překlepů. Text je vybaven bohatými poznámkami a rovněž práce s literaturou je nadstandardní.

Při zpracování práce se však autorka nevyvarovala určitých chyb, které mohou shrnout takto:

1. Úprava práce

- V celé práci je pro text použito zarovnávání do bloku, ale současně není povoleno dělení slov. V některých situacích to vede ke vzniku trochu méně vyplněných rádků, což působí trochu nevzhledně.
- Číslování stránek – na počátku jsou stránky číslovány arabsky 1–10 (titulní strana, abstrakty, obsah), následuje předmluva číslována římsky I–III, a dále pak pokračuje číslování opět arabsky od 11 dále. Moc smysl mi to nedává.
- Trochu nelogicky je *Úvod* jako nadpis nečíslovaný, zatímco *Závěr* je veden jako kapitola 7.
- Vkládané obrázky by měly mít tzv. plovoucí charakter, aby mohly být umístěny na takovou stránku, kde bude dostatek místa, aniž by bylo nutné přerušovat

sled textu. Souvislost s potřebnou částí textu pak lze zajistit křížovou referencí. V práci tomu tak není, a proto jsou některé stránky neúplné – viz např. str. 21 atd.

- Je přirozené, že nová kapitola začíná vždy na nové straně. Je však nepřirozené, aby se stejně zacházelo i s nadpisy 2. úrovně (1.1, 1.2, 2.1 aj.) Důsledkem je pak řada více či méně naplněných stránek, což působí rušivým dojmem – viz např. str. 23, 27, 31, 55 atd.
- Extrémní výsledek dvou výše uvedených nešvarů je k vidění na str. 76–78.
- Doporučoval bych sjednotit umístování popisků – u obrázků jsou vždy pod, ale u grafů a tabulek vždy nad.
- Rovněž by bylo vhodné, aby grafy měly stejný vzhled – fonty, velikosti popisků os apod. Přebírané grafy mohou při přeškálování na požadovanou velikost dost utrpět.
- Přebírání obrázků, byť je řádně citován původní zdroj, vnáší do práce zbytečnou grafickou heterogenitu, navíc opět některé obrázky přeškálováním ztrácejí hladkost linií.
- Obrázky, tabulky nebo grafy s šíří menší, než je šířka textu na stránce, doporučuji zarovnávat na střed.
- Symbol pro palec (inch) jsou sice dvojité uvozovky, ale ne v tom tvaru, který je použit v práci – např. místo „čtečka s 8“ displejem“ by mělo být „čtečka s 8“ displejem“.
- V odst. 2.2.1 jsou některé názvy produktů vyznačeny tučně, jiné nikoliv – má to nějaký význam?

2. Obsahové připomínky

Práce je zpracována velmi důkladně, ale po podrobném studiu práce lze vytknout:

- V textu se pracuje s pojmem *čtečka* apriori pouze ve významu *zařízení pro čtení elektronických knih*. Pro přesnost by se však slušelo rovněž uvést alternativní významy – často se používá také ve významu *snímacího zařízení* nebo také *softwaru pro převod textového obsahu na hlasový výstup* (pomůcka pro zrakově postižené).
- Některé formulační a jazykové neobratnosti:
  - str. 55 – „zpravidla šlo o naskenování tištěného textu pomocí OCR programů a převod do podoby tištěného souboru“
  - str. 57 – místo méně obvyklého „podosvětlení“ by bylo lepší „podsvícení“
  - str. 205 – „reliabilita“ – proč anglikanismus?
- Čím se řídil výběr softwaru uvedeného v odst. 2.2.1? Lze se snadno přesvědčit, že volně dostupného softwaru podobného zaměření je k dispozici přehršel – viz třeba http://wiki.mobileread.com/wiki/E-book_software#Windows.

- Zbytečné opakování již dříve napsaného – např. diskuse na str. 75 o čtení e-booků na počítačích, noteboocích, tabletech či čtečkách jen opakuje argumenty uvedené v odst. 2.1, přičemž nic nového není přidáno – výsledkem jsou jen nadbytečné odstavce textu.
- Práce je v některých místech zahlcena přespřílišnými podrobnostmi, které dle mého názoru nejsou pro práci moc přínosné – např. str. 95–96 a výčty položek objednávky či forem knihařského zpracování.
- Je vhodné odlišovat *fulltextové* a *řetězcové* vyhledávání – na str. 103 se čtečkám přisuzuje schopnost fulltextového vyhledávání – dle mého názoru neoprávněně.
- Přínos částí 3.1.3.3–3.1.3.6 (tedy str. 104–108) k cíli práce?
- Redundance tab. 5 a grafu 3, které jsou na str. 113 hned pod sebou – postačil by jen graf.
- Proporce jednotlivých kapitol z hlediska celkového rozsahu a smyslu dizertační práce. Práce je velmi rozsáhlá, včetně všech příloh má více než 250 stran. Z hlediska tématu se jedná téměř o vyčerpávající dílo, a to jak do šířky, tak do hloubky. Je však otázkou nakolik to opravdu bylo nutné, protože práce není učebnicí, ale je především prací dizertační. Jejím smyslem je prokázat nejen přehled, ale především prokázat schopnost samostatné vědecké práce a samostatného přínosu. Toto by se také mělo projevit ve struktuře práce a poměrném podílu odpovídajících kapitol. V tomto směru zůstává práce trochu dlužna. Z hlediska přínosu autorky je klíčová kapitola 6 a částečně také odst. 4.4, to však představuje 40 stran textu včetně hojně grafové dokumentace.
- Jedním z výsledků dizertační práce je návrh modelu pro multilicence. Nicméně v práci zcela chybí ověření, což považuji za metodickou chybu.
- Autorka uvádí tyto hlavní přínosy práce:
  - (a) Komplexní zpracování problematiky knižního trhu z pohledu rolí jednotlivých subjektů ve vazbě na elektronické knihy – s tímto lze souhlasit, nicméně občas jsou uváděny podrobnosti, které nejsou pro práci jako takovou přínosné.
  - (b) Definování nového pojmu *digitální platforma* – vymezení tohoto pojmu jsou věnovány dva odstavce – viz str. 152 a 154, což se mi z hlediska jednoho z hlavních přínosů práce zdá trochu málo. Dále pak není z práce a ani i z tezí vůbec zřejmá reakce odborné komunity – není uvedena žádná publikace autorky, čili není jasné, zda vymezení pojmu prošlo recenzním řízením, ať již v rámci publikování článku v časopise, nebo příspěvku ve sborníku.
  - (c) Detailní rozbor současných obchodních modelů digitální platformy eReading – lze souhlasit.
  - (d) Návrh nového modelu multilicencí – lze souhlasit s tím, že je uveden návrh modelu, nicméně z hlediska řešení problému se jedná pouze o první krok.

Druhý krok, pokud byl proveden, pak v předložené práci není nijak dokumentován. Autorka tvrdí, že navržený model řeší všechny problémy současného modelu multilicencí platformy eReading. Z čeho plyne toto přesvědčení? Například jako jedna z nevýhod současného modelu se uvádí časová náročnost koordinace volby titulů – řešením má být implementace koordinující knihovny. Odkud se bere dobrá víra, že to pro koordinující knihovnu bude méně časově náročné? Tím nechci zpochybnit model jako celek, ale chci upozornit, že model vychází z předpokladů, které nejsou v práci důkladně zdůvodněny. Byl daný návrh model někde publikován? Proběhla k modelu odborná diskuse? Případné závěry?

I přes výše uvedené připomínky se domnívám, že předložená dizertační práce obsahuje všechny náležitosti a splňuje všechny požadavky na dizertační práce kladené, a proto **práci doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 12. května 2014

Doc. Ing. Vilém Sklenák, CSc.
Katedra informačního
a znalostního inženýrství
Fakulta informatiky a statistiky
Vysoká škola ekonomická v Praze